

דף מידע: אופן העסקת מבקשי/ות מקלט

2 באוגוסט 2011

היתרי עבודה:

נכון למועד פרסום מסמך זה, מבקשי המקלט בישראל זכאים לעבוד בכל עבודה, בכל מקום בארץ ואין צורך בקבלת היתרים להעסקתם. מבקשי המקלט מחזיקים בשלושה סוגים של רישיונות ישיבה בישראל:

1. **רישיונות ישיבה ארעיים מסוג א/5** (תעודות זהות של תושבים ארעיים). מי שמחזיק ברישיון זה רשאי לעבוד בכל עבודה ודינו כדין עובד ישראלי לעניין זכויותיו וחובותיו.

2. **רישיונות ישיבה ועבודה בלתי מוגבלים מסוג ב/1** (אשרות עבודה שאינן מוגבלות). מי שמחזיק ברישיון מסוג זה, רשאי לעבוד בכל עבודה ללא הגבלה.

3. **רישיונות ישיבה לפי סעיף 2(א)(5) לחוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952** (ניתנים על גבי "מסמך שחרור בתנאים", שמנפיק משרד הפנים). מעסיקים יכולים להעסיק מבקשי מקלט המחזיקים ברישיון זה בכל עבודה, ולא יינקטו נגדם צעדים כלשהם בגין ההעסקה. מדובר בסוג הרישיונות הנפוץ ביותר, שניתן למי ששוהה בישראל ללא רישיונות אחרים ואינו מוחזק במשמורת. רוב מבקשי המקלט בישראל מחזיקים ברישיון מסוג זה. בבג"ץ 6312/10 מיום 19.1.2011 פסק בית-המשפט העליון, שעד ליישום החלטת הממשלה מה- 18.11.2010 בדבר פתיחת "מרכז שהייה למסתננים" בגבול מצרים, לא יינקטו פעולות אכיפה כנגד מעסיקים של מבקשי מקלט אלה (בגין "העסקה שלא כדין"), תהא אשר תהא מדינת אזרחותם. נכון להיום, טרם התחילה בניית המרכז הנ"ל.

לפיכך, בהתאם להחלטת בג"ץ, מעסיק שיעסיק מי שמחזיק ברישיון לפי סעיף 2(א)(5), לא ייקנס ולא ייפתחו נגדו הליכים כלשהם בגין העסקה שלא כדין, גם אם מדובר בהעסקת מי שנכתב על רישיונו כי "רישיון זמני זה אינו מהווה רישיון עבודה".

הנחיות כלליות להעסקת מבקשי/ות מקלט :

חוקי העבודה בישראל חלים על כל מי שעובד בישראל, גם אם הוא שוהה בה ללא היתר. לפיכך, חובה לשלם לכל העובדים/ות שכר מינימום לפחות, ולשמור על כל זכויותיהם על פי חוקי המגן (דמי נסיעה, זכויות סוציאליות וכו'). על-פי עמדת גורמי האכיפה במשרד הפנים, חלות בנוסף על מבקשי מקלט בישראל (למעט כאלה שהינם בעלי רישיון א/5) גם הוראות חוק עובדים זרים, תשנ"א-1991.

1. **חווה העסקה:** מעסיק חייב להעביר לידי העובד העתק חתום של חווה ההעסקה, הכולל את פרטי ההעסקה, בשפה שהעובד מבין.

2. **תלושי שכר:** חובה להנפיק תלושי שכר למבקשי מקלט. משום שמרבית מבקשי המקלט אינם מחזיקים בתעודות זהות, אפשר לכתוב בתוכנת השכר את מספר הדרכון של העובד. אם אין לעובד דרכון, אפשר לכתוב את מספר האשרה או מספר התיק של מבקש המקלט. (יש להגדיר בתוכנת השכר "תושב חוץ").

3. **מס הכנסה:** עובד בעל אישור עבודה זכאי ל-2.25 נקודות זיכוי במס ההכנסה.

4. **ביטוח רפואי:** חובה לבטח את העובד בביטוח רפואי. המעסיק רשאי לקזז משכר העובד עד 1/3 מהסכום ששולם ובלבד שלא יעלה על סך 117.65 ₪. מומלץ לבטח את העובד באותה חברה בה היה מבוטח בעבר, כדי לשמור על רצף זכויותיו. חובה על המעסיק למסור לעובד את כרטיס הפוליסה. במקרה של קשיים ביורוקרטיים, יש להנחות את אנשי חברת הביטוח להשתמש במספר האשרה או במספר תיק מבקש המקלט לצורך רישומו.

5. **ביטוח לאומי:** חובה לבטח את מבקש המקלט בביטוח לאומי (ביטוח תושב חוץ). בהעדר דרכון יש להשתמש במספר האשרה או במספר תיק מבקש המקלט. יש למסור לעובד העתק של קבלת התשלום לביטוח לאומי, אשר ישמש אותו במקרה של אשפוז. המעסיק רשאי לנכות סכום של 0.04% משכר העובד.

6. **תשלום שכר:** בהעדר מסמכים מרבית מבקשי המקלט אינם יכולים לפתוח חשבונות בנק. משום כך, אין לשלם לעובדים בהמחאות המוגבלות "למוטב בלבד" או שמשורטטים עליהן שני קווים אלכסוניים ("קרוס").

7. **אחריות מזמין השירות:** אם ההעסקה מבוצעת דרך קבלני משנה, חלה על מזמין השירות, שהינו המעסיק הישיר, אחריות לדאוג לכך שהעובד יקבל את מלוא זכויותיו ושכרו באמצעות מעקב ופיקוח, או בכל דרך אחרת המבטיחה שמירה על הזכויות.

למידע נוסף על זכויות עובדים ועובדות :

משרד התמ"ת : www.moit.gov.il קו לעובד : www.kavlaoved.org.il

בעמותת "קו לעובד" יש קבלת קהל לפליטים ומבקשי מקלט בימי שלישי בשעות 12:00-19:00

בכתובת: רח' נחלת בנימין 75, קומה 4, תל-אביב. טלפון: 03-6883766.